

Талас облусундагы туристтик потенциалы бар капчыгай жана өзөндөрдүн тизмеси жана жайгашуусу

1. **Чоң-Кошой өзөөнү/ капчыгайы-** Талас районуна караштуу Осмонкулов айыл аймагында жайгашкан. Деңиз деңгээлинен 2500-2800 м бийиктикте. Жапалак арча, арча, альпы өсүмдүктөрү менен курчалган. Жергиликтүүлөрдүн боз үй, чатырлары орун алган. Жыл ичинде бээнин сүтү, кымыз менен дарылоо жана ат минүү каралган жана орточо эсеп менен 150-300 адам эс алууга барат. Тоонун чокусунда чакан 3 көл бар.
2. **Көлтөр өзөөнү/ капчыгайы-** Талас районунун Айдаралиев айыл өкмөтүнүн аймагында. Кууганды, Арал жана Көпүрө-Базар айылдарынын фермерлери мал менен жайлайт. Бул аймак Чүй облусу менен чектешкендиктен Чүй-Талас дубан турлар болуп турат. Таш бетиндеги жазуулар сүрөттөр көп жайгашкан. Жыл ичинде аталган аймактагы көлдү көрүү үчүн ички жана сырткы туристтерди кошкондо 450-800 турист барат. Бээнин сүтү, кымыз менен дарылоо, ат минүү багыттары бар. Трекинг дагы өнүгүп келе жатат.
3. **Каракол өзөөнү/ капчыгайы-** Талас районунун Айдаралиев айыл өкмөтүнүн аймагында. Кууганды, Арал жана Көпүрө-Базар айылдарынын фермерлери мал менен жайлайт. Деңиз деңгээлинен 2600-2900 м бийиктикте жайгашкан. Бадалдуу өсүмдүктөр, суур, кашкулак, балыктын түрлөрү орун алган.
4. **Кең-Кол өзөөнү/ капчыгайы-** Талас районуна караштуу Долоно айыл аймагында жайгашкан. Бул аймакта дыйканчылык, мал чарбасы баары жайгашкан. Кээбир сайларда бадалдуу өсүмдүктөр, жапалак арча, эндемикалык кайыңдар өсөт. Эчки теке, эликтин үйүрү бар. Жыл ичинде ички жана сырткы туристтерди кошкондо 500-900 турист эс алууга чыгат. Көп сандагы петроглифтер, үнкүрлөр, мазарлар бар.
5. **Беш-Таш капчыгайы-**Талас облусунун түштүк-чыгыш жагынан орун алган. Жалал-Абад облусу менен чектешет. Жалпы 10 го жакын капчыгайдан туруп ар бири өзүнчө кооздукка, сулуулукка, туристтик аймакка ээ. Алсак шаркыратма, тарыхый жерлер, 5 көл, арча-карагайлуу өзөндөр, эчки теке, бугу-маралдардын үйүрүн көрүүгө болот. Жаратылыш парктын аймагына ички жана сырткы туристтердин санын кошкондо болжолдуу жылына 7000-10000 адамдан ашат. Негизинен туристтер үчүн боз үйлөр, мейманканалар, тапчандар кызмат көрсөтөт. Ат минүү, кымыз менен дарылоо, бээнин сүтү бар.
6. **Кара-Коюн капчыгайы-**Бакай-Ата районунун аймагында жайгашкан. Облус боюнча көп аянтты ээлеген карагайлуу токою, үнкүрлөрү, шаркыратмасы менен белгилүү болгон капчыгай. Фермерлер менен катар конок тосуу үчүн атайын боз үйлөр тигилип кызмат көрсөтөт. Балдар үчүн жайкы лагерлер уюштурулат. Жыл бою келген туристтердин саны жылдан жылга өсүп жатат. 2000-5000 адам келип кетет.
7. **Үйүр-Марал капчыгайы-** Бакай-Ата районунун эң алыстагы капчыгайы. 2500 метр бийиктикте баардык шарты менен тур базалар бар. Арчалуу төр, Агынай көл аттуу атактуу аймактары бар. Аркар кулжа, эчки теке, аюну көрүүгө боло турган аймак. Эндемикалык өсүмдүктөр жана жан жаныбарлардын мекени. Жылына тур база жана боз үйлөргө 250-500 адам жатып кетсе, 2000ден ашуун 1 күндүк эс алууларга чыгышат.
8. **Күмүштөк капчыгайы-** бакай-Ата районунун аймагында. Кезинде күмүш иштетилген жер. Бадалдуу өсүмдүктөр менен курчалган бул аймакка 1 күндүк эс алуулар чыгышат.

Төмөндө Талас облусундагы туристтик багытта ишкерчилик жасаган жана туристтер баруучу объекттердин тизмеси, маалыматтары тиркелди

	Мекеменин/ Жердин/ же Адамдын аты жөнү	Жайгашкан жери	Эмнеси менен кызыктуу Эмне өндүрөт	Байланышу у телефондор у
1	Чотонов Данияр	Кара-Суу айылы	Куурдак	0701656512
2	Ай Жылдыз- Кудайберген	Кара-Суу айылы	дүкөн	0700445538
3	А.Огонбаев атындагы музей	Кок-Кашат айылы	А.Огонбаевдин өмүр баяны чагылдырылган	0702 146411
4	“Сый Ордо” рестораны	Кызыл-Туу айылы	Ресторан, кафе, тез татым	0709 808311
5	“Аб Ай” кафеси	Кызыл-Туу айылы	Кафе Баня	0700 046821
6	“Санат” ресто- клуб	Кызыл-Туу айылы	Кафе, жаштар үчүн эс алуучу жай	0508 355550
7	Куурдак (Беш- Таштын поворотундагы)	Кызыл-Туу айылы	Куурдак, тамактануучу жай	0708 011174
8	Балык-форель	Кок-кашат айылы	Тамак-аш, балык, куурдак	0705 026002
9	Жусупбеков Зоотбек (тоок фермасы)	Кызыл-Туу айылы	Тоок ферма Жумуртка	0709 238618
1 0	Кудакеев Ажыгул (тоок фермасы)	Кызыл-Туу айылы	Тоок ферма Жумуртка	0700 528548
1 1	Султаналиев Данияр	Кок-кашат айылы	Алма бак	0709 394180
1 2	“Алтын Балык”	Кызыл-Туу айылы	Тамактануучу жай(балык, куурдак,тамак-аш)	0702 549595
1 3	“Бекен ата” балык чарбасы	Кок-кашат айылы	Балык чарба	0703 931192
1 4	Шерипбеков Урмат	Кызыл-Туу айылы	Ат багуучу	0700 550703
1 5	Токторалиев Рустам	Кызыл-Туу айылы	Ат багуучу	0703 284747
1 6	“Алим” кафеси	Кара-Ой айылы	Тамактануучу жай,конок үйү,стоянка	0700029176
1 7	“Байэл” кафеси	Сасык-Булак айылы	Тамактануучу жай	0509434391
1 8	Боромбаев Калдыбек	Сасык Булак айылы,Бала-Чычкан жайлоосу	Бээнин сүтү	0707139815
1 9	Токтогулова Жамийла	Кара-Ой айылында Кулун Эмбес жайлоосунда	Бээнин сүтү	0505064898
2 0	Токтогулова Жамийла	Кара-Ой айылында трасса жээгинде	Бээнин сүтү	0505064898

21	Райымкулов Кенжебек	Бала-Чычкан өзөнү	Балык чарба	0500730922
22	Дуйшембиев Самат	Жар-Таш өзөнү	Балык чарба	0709882038
23	Альянс Алтын ЖЧКсы	Жер-Үй	Алтын кени	info@allianc yn.kg
24	“Көк-Ой форели”	Көк-Ой айылы	Форель балыгы	0705072507 0706290490
25	Сейталиев Чапай	Үч-Эмчек айылы	Балык	0704807496
26	Кайрат	Үч-Эмчек айылы	Дүкөн	0709209714
27	Турсунбеков Шаабек	Кум-Арык айылы	Конок үй	0773926780
28	Өзүбеков Жүзүр	Талды-Булак айылы	Конок үй	0701505110
29	Ай Жылдыз	Талды-Булак айылы	Дүкөн	0700445538
30	Таштанбеков Турарбек	Талды-Булак айылы	Конок үй	0704505114
31	Жусупов Эрнис	Талды-Булак айылы	Конок үй	0702891487
32	Алиева Сыйнат	Талды-Булак айылы	Конок үй	0706458599
33	Акматов Сталбек	Талды-Булак айылы	Конок үй	0709112513
34	Күнтийбес	Көпүрө-Базар айылы	Балык	0222460757
35	Сейитжапар эс алуу паркы	Арал айылы, Кара-Жыра өзөнү	Конок үйү	0701231823
36	Шерик эс алуу жайы	Арал айыл өкмөтү, кыркын сарай	Конок үйү	0509810009
37	Ай- Жылдыз	Арал айылы	дүкөн	0700445538
38	Сулпукор мазары	Сары-Булак өзөнү	Мазар	
39	Каныкей	Манас айылы	Дүкөн	0508914059
40	Ай Жылдыз	Манас айылы	дүкөн	0700445538
41	Ай Жылдыз	Чат-Базар айылы	дүкөн	0700445538
42	Эрлан	Манас айылы	дүкөн	0505373764
43	Эрдеш ата	Манас айылы	дүкөн	0700827487
44	Жумалиев А	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0701545661
45	Казыбеков С	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0706056161
46	Сыйырбеков Ж	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0501309191

4 7	Кожокулов Т	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0501676464
4 8	Кызалаков И	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0700089925
4 9	Кожокеев М	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0703432477
5 0	Кашкаралиев Б	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0707689568
5 1	Өмүралиев К	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0701676700
5 2	Жортбек уулу Азамат	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0702953200
5 3	Иманалиев Т	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0709067481
5 4	Садыров К	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0707553055
5 5	Оморов К	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0704868276
5 6	Жумалиев М	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0709740229
5 7	Эркинбаев Д	Манас айылы	Ат багат (улак чабышка)	0500005971
5 8	“Ак пейил “кафеси	Көк-Токой айылы	Тамактануучу жай, боз үй бар	0705225509
5 9	“Жаргылчак” кафе	Көк-Токой айылы	Кафе, конок үй	07062242610
6 0	Шабданова Сайра	Нуржанов айыл өкмөтү МТФ	Балык өстүрүп, элди тейлейт	0708548891
6 1	Казаков Болсунбек	Нуржанов айыл өкмөтү МТФ	Балык өстүрүп, элди тейлейт	0708727842

Мекеменин, жердин же адамдын аты жөнү	Жайгашкан жери, көчөсү	Эмнеси менен кызыктуу эмне өндүрөт	Байланыш телефондору
Мейманканалар			
“Меймандос” Атыкан уулу М.	Мырзалиев, 26	Мейманкана	0707 790 079
“Эрлан” Бекишов Э.	Сарыгулов, 26	Мейманкана	0702 905 990
“Кербен” Аденова Б.	Б.Баатыр, 57	Мейманкана	0779 781 424
Сыдыков Б.	Подгорная, 87	Мейманкана	0705 157 752
“Талас” Джусупова Б.	Нуржанова н/ж	Мейманкана	
“Алакчын” Узенова К.	Ч.Айтматов, 173	Мейманкана	0552 879 5922
“Талант” Султанова А.	59 квартал №1	Мейманкана	0705 240 510
“Достук” Рысалиева А.	Токтогула, 59	Мейманкана	0703 471 193
“Асман ай” Джумакулова Г.	Ч.Айтматов, 72	Мейманкана	0700 569 764
Таштакеева К.	Каимова, 6	Конок үй	0772 100 912
Исаева Р.	Б.Баатыр, 369	Конок үй	0703 315 731
Нурматов К.	С.Арыгулова, 3 А	Мейманкана	0704 433 114
Эсенова К.	г.Талас	Мейманкана	0777 151 548
Молдокулова Н.	Лесная, 52	Мейманкана	
Тамактануучу жайлар			
“Бектурган” Тыналиев Д.	Ч.Айтматов	Ресторан	0500 199 108
“Хан Ордо” Сатыбекова Э.	Рыслова, 12	Ресторан	0501 180 518
“Бай Терек” Савтыбекова Э.	Рыскулова, Б1	Ресторан	0773 131 772
“Талас” Жусупбекова Г.	Ч.Айтматов, 246	Ресторан	0704 229 362
“Ташманбет-Ата” Батырбашиев И.	Ч.Айтматов, 306	Ресторан	0 779 619 232
“Бермет” Иманалиев Ж.	Манас, 124	Ресторан	0502 000 005
“Байбол” Абылаев К.	Оторбаев, 255	Ресторан	0706 810 303
“Ак Тилек” Абакиров Д.	А.Шамбетова н/ж	Кафе	0702 828 255
“Шарш Холл” Абдраимова К.	Ч.Айтматов, 113	Кафе	0702 787 536
“Азамат”	Оторбаев, 220 а	Кафе	0700 171 968

№	Мекеменин/ Жердин/ же адамдын аты-жөнү	Жайгашкан жери	Эмнеси менен кызыктуу Эмне өндүрөт	Байланыш телефону
Район аймагындагы тарыхый жана маданий жайлар				
1	Ч.Түлөб ердиевд ин музейи	Чолпонбай айылы Чолпонбай № 115а	<p>Жаңы, заманбап стилде курулган Советтер Союзунун баатыры Ч.Түлөбердиевдин музейи.</p> <p>Музейдин жалпы аянты 370 чарчы метр. Жалпы экспонаттардын саны –800.</p> <p>3д проекция бар, Ч. Түлөбердиевдин эрдиги жөнүндө 21 минуталык документалдык фильм көрсөтүлөт. Музейдин ичинде Медиостанция жайгашкан ал жерде батпай калган экспонаттар жана экспонаттардын тарыхы чагылдырылган.</p>	0559191429
2	«Ак үй» мечити	Шекер айылынын түштүк- чыгыш тарабындагы дөбөч өдө жайга шкан	Шекер айылынын түштүк чыгыш тарабындагы Ак-Үй мазары - X-XII кылымдарда Бабедин Пайгамбардын түнөп кеткен жер жана ушул эле жерде бир кылымдан ашкан түлөөкана жайгашкан.	
3	“Жер-үй” мазары	Шекер айылы, Шекер - Көк-Сай айылына кеткен жолдун боюнда жайгашкан	Шекер айылындагы Жер-үй мазары – Бул мурастардын тарыхы V-VI кылымдарда тастыкталып, Шекер шаардын орду болгон. Ал жерде V-VI кылымдарга таандык болгон үнкүр	

Мекеменин/ Жердин/ же Адамдын аты жөнү	Жайгашкан жери	Эмнеси менен кызыктуу Эмне өндүрөт	Байланышуу телефондору
Таш-Көл	Чон-Капка айылы	Эс алуучу жай	0779850880
Талас кагылышынын мемориалы	Чон-Чапка	Туристтик багыт	0500524708
“Байсал” Г. Казаболотова	Покровка	эс алуу жайы	0507 26-65-96
“Салкын төр” А.Джээналиева	Покровка	эс алуу жайы	0779 11- 01-12
“Бала-Саруу” У.Ашымбай уулу	Бала-Саруу	эс алуу жайы	+7 778 434 8482
“Бала-Саруу” Т.Торогелдиев	Бала-Саруу	эс алуу жайы	0709 71-13-91
Кымызкана	Чоң-Капка айылы	Эс алуу жайы	0553 15-45-01

№	Мекеменин/ Жердин/ же Адамдын аты жөнү	Жайгашкан жери	Эмнеси менен кызыктуу? Эмне өндүрөт?	Байланышуу телефондору
1	Шаршенаалы- Ата эс алуучу жайы	Боо-Терек айылы Ч.Сатаев көчөсү, Миң-Булак менен Боо-Терек айылынын ортосунда	эс алуу жайы	0705011216
2	Боо-Терек мазары	Боо-Терек айылынын батыш тарабы жол жээгинде	Зыярат кылуучу жай	Боо-Терек айыл өкмөтү
3	Күмүш булак эс алуучу жайы	Боо-Терек айылы Ч.Сатаев көчөсү	Эс алуу жайы	0707585217
4	Нурчайым- Апа эс алуучу жайы	Кызыл-Сай айылы Көчөркул көчөсү Талас-Тараз трассасынын жээги	Балык өндүрөт, улуттук тамак аштарды жасайт	0707777086

5	Бакай-Атанын эстелиги (1)	Талас-Тараз-Суусамыр жолунун жээгинде, Кызыл-Сай айылында, Чыңгыз Айтматов көчөсүндө жайгашкан	Тарыхый-маданий корукка алынган жер	Ак-Дөбө айыл өкмөтү
6	Т.Герцен атындагы көркөм сүрөт музейи	Ак-Дөбө айылы Айдар көчөсү №	Сүрөттөр көргөзмөсү	0709187525
7	Байбол этнокомплекс и	Өзгөрүш айылы, Манас көчөсү №24	Конок үйү	0770500030
8	Үч-Күмбөз көрүстөнү	Ак-Дөбө жана Өзгөрүш айылдарынын	Зыярат кылуучу жай, архитектуралык	Өзгөрүш айыл өкмөтү

		ортосунда эски көрүстөнүндө жайгашкан	типтеги, республикалык маанидеги кайтаруу категориясындагы көрүстөн	
9	“Нылды-Ата” мазары	Нылды Тоосун бойлоп, Талас шаарына карай кеткен жол боюнда	18-кылымга таандык, Абылай ажынынкүмбөзү, зыярат кылуучу жай	Өзгөрүш айыл өкмөтү
10	Шадыканов Каныбек Асанович	Өзгөрүш айылы, Абдыш уулу Абжалбек көчөсү №3а	“Таза Форель” тамактануучу жайы, балык өндүрөт	0508504504
11	Анарбаев Кабылбек	Кең-Арал айылынын чыгыш жагынан Айчүрөк кафесинин бет маңдайы, токойдун ичинде жайгашкан	Балык өндүрөт	0705200354
12	Абралиев Канымет	Кең-Арал айылынын орто ченинде, токойдун ичинде	Балык өндүрөт	0703900202
13	Асанов Жоробек	Кең-Арал айылы, Талас суусунун жээги, токойдун ичинде	Балык өндүрөт	0703995544
14	Чоноев Айылчы	Шадыкан айыл аймагына караштуу, Кара-Коюн өзөнү, Сары-Бээ жайлоосу	Жаратылыштын кооздугу, эс алуучу жай, бээнин сүтү (боз үйлөрдө эс алуу)	0703018132
15	Кутманалиев Батырхан	Шадыкан айыл аймагына караштуу Кара-Коюн жайлоосунда жайгашкан “Маун Тайн Тур Талас” эс алуучу жайы	Жаратылыштын кооздугу, эс алуучу жай, бээнин сүтү (шарттары бар эки бөлмөлүү эс алуучу жай)	0709664742
16	“Арзан” соода түйүнү	Акназаров айылы, көчөсү №	Азык-түлүк соода дүкөнү	
17	“Арзыматтын күмбөзү”	Бакай-Ата айылынын түштүгүндө	19-кылымга таандык, зыярат	Бакай-Ата айыл өкмөтү

		жайгашкан, Күмүштак капчыгайынын кире бериши	кылуучу жай, Республикалык маанидеги корукта турат	
18	“Неман” дарыканасы	Бакай-Ата айылы, Манас көчөсү №19	Дарыкана	0709240468
19	“Батырбашы” соода түйүнү	Бакай-Ата айылы Манас көчөсү №95	Азык-түлүк соода дүкөнү	0700626146
20	“Барчын” рестораны	Бакай-Ата айылы, Манас көчөсү №66	Тамактануучу жай, улуттук тамактар жана европалык тамактар	0500747474
21	“Алина” соода түйүнү	Бакай-Ата айылы, Манас көчөсү №81	Азык-түлүк соода түйүнү	0702260881
22	“Үйүр-Марал” этно- рестораны	Бакай-Ата айылы, Манас көчөсү №109	Тамактануучу жай, улуттук тамактар	0707882883
23	Чийим таш байыркы таш жазуулары	Үрмарал өзөнүнүн батыш тарабында, Чийим-Таш капчыгайында жайгашкан	Археологиялык- тарыхый жай, жергиликтүү корукта турат	Акназаров айыл өкмөтү
24	Церковно- приходская школа	Боо-Терек айылынын кире бериши	19-кылымдын этегине таандык, республикалык маанидеги корукта турат, тарыхый сыйынуучу жайы	Боо-Терек айыл өкмөтү
25	Бакай-Атанын айкели (2)	Бакай-Ата айылы, райондук маданият бөлүмүн алдында жайгашкан	Жергиликтүү маанидеги корукта, тарыхый эстелик	Бакай-Ата айыл өкмөтү

Келген конокторго уникалдуу болгон туристтик маршруттар:

Уникалдуу музейлер-

- Көпүрө-Базардагы бир мектепте жайгашкан төрт музей (К.Кутуналиев атындагы биоартүрдүүлүк музейи, айыл тарыхы музейи, этнографиялык музей, археологиялык музей)
- Байдылда Сарногоев, Асылкан Бөрүбаев атындагы биографиялык Көк-Арык музейи

- *Комузчу, виртуоз, обончу Атай Огонбаевдин музейи*
- *Талас шаарындагы №2-мектептин базасындагы край таануу музейи*
- *Байбол этно комплексиндеги турмуш тиричилик жана адамзаттын басып өткөн жолун көрсөткөн тарых музейи*
- *Ак-Дөбө айылындагы ата бала Герцендердин музейи*
- *Муз доорунун бирден бир артефактысы менен белгилүү, мамонттун тиши жайгашкан жана түркүн түстүү археологиялык казууларга бай М.Турдун музейи*
- *Атагы алыска кеткен ырчы булактын жанындагы акындардын музейи (Алымкул Үсөнбаев, Замирбек Үсөнбаев, Эстебес Турсуналиев, Төлөш Турдалиев жана этнографиялык музей)*
- *Улуу жазуучу Чыңгыз Айтматовдун Шекер айылындагы музейи*
- *ТалМУнун базасындагы Атлах салгылашуусу жана Таластагы баардык археологиялык казуулардан чогултулган тарых музейи*
- *Кыргыз Улуттук Манас ордо комплексиндеги Енисей жазуулары музейи.*

Таластагы спелеотуризм.

Талас облусунда 40тан ашуун 10 метрден 500 ге чейин терең болгон 40тан ашуун үңкүрлөр бар. Алардын баарысы келген туристтерди кызыктарбай койбойт. Үңкүрлөрдүн жаралып калуусунун 2 себеби бар. Бири табигый жол менен жаралган, бири адам баласынын кен иштетүүсүнүн натыйжасында пайда болгон.

Таластагы Согди жана араб жазуулары, эпитафиялар, петроглифтер

Талас облусунун аймагында жалпы 200 минден ашуун таш бетиндеги жазуулар же петроглифтер бар. 1000 жыл мурда жазылган Согди жазуулары да орун алат.

Дубан турлар:

Чүй-Талас жана Талас-Жалал-Абад турларын уюштуруу каралган. Эгерде келген коноктор кааласа төмөндөгү туристтик компаниянын өкүлдөрү бул маалымат баракчада жазылган баардык объектерге 1,2,3,4,5,6 күндүк тур маршруттарды уюштуруп берүүгө даяр.

Дестинация-Талас-Асеин уулу Азамат (+996 707 921 994)

Маунтайн-Тур Талас- Владимир Мазер (+996 772 698 644)

SBT-Кыргызстан Турдубек Айылчиев (+996 772 100 912)

Био-Кж-Каракол-Темир уулу Беккул (+996 703 979 789)

Тур база Агынай төр- Кутманалиев Батыркан (+996 709 664 742)